

ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ
УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ ТА ПРАВА «КРОК»

Кафедра прикладної медицини

ЗАТВЕРДЖУЮ
Проректор з навчальної роботи
Н.М. Літвін
«27» вересня 2019 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПП 1 Переддипломна практика

(шифр і назва навчальної дисципліни)

напрямок підготовки
або спеціальність 229 Громадське здоров'я
(шифр і назва напрямку підготовки або спеціальності)
освітня програма Громадське здоров'я
(назва спеціалізації)
інститут, факультет Навчально-науковий інститут медицини
(назва інституту, факультету)
мова навчання українська

РОЗРОБНИКИ

Єна А.І., д.мед.н., професор		(підпис)
------------------------------	--	----------

РОЗГЛЯНУТО ТА СХВАЛЕНО КАФЕДРОЮ

Протокол № 3

від

«26» вересня 2019 р.

Завідувач кафедри

А.І.Єна

© Університет «КРОК», 2019 рік

© (Єна А.І.), 2019 рік

Київ – 2019 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Призначення дисципліни	Обсяг дисципліни	Характеристика дисципліни	
Ступінь вищої освіти/ОКР: <u>магістр</u> (назва)	Кредити ECTS / Години 12 / 360	Обов'язкова дисципліна	
			заочна форма навчання
Галузь знань <u>22 охорона здоров'я</u> (шифр і назва)	Кількість розділів - 1	Курс / Семестр	
			2/4
Напрямок підготовки /спеціальність <u>229 Громадське здоров'я</u> (шифр і назва)	Кількість тем - 3	Лекції, години	
Освітня програма: <u>Громадське здоров'я</u> (назва)	Форма підсумкового контролю – залік	Практичні, семінарські, лабораторні, індивідуальні заняття, консультації, год.	
			4
		Самостійна робота, години, питома вага	
			356 / 98,8

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: Метою вивчення навчальної дисципліни «Переддипломна практика» є професійне формування майбутнього фахівця, здатного використовувати набані знання та вміння з дисципліни.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Переддипломна практика» є закріплення практичних навичок в межах цілей, визначених у освітньо-професійній програмі підготовки фахівця зі спеціальності 229 «Громадське здоров'я»:

- оцінювати та аналізувати основні біостатистичні показники та критерії на принципах доказової медицини;
- застосовувати методичні та теоретичні основи формування статистичних сукупностей для їх подальшого адекватного аналізу;
- застосовувати методи визначення, аналізу та оцінки основних показників популяційного здоров'я за окремими критеріями та у взаємозв'язку з чинниками, що на нього впливають;
- оволодіти загальними принципами організації оцінки стану навколишнього середовища;
- ознайомитися з основами санітарного законодавства про моніторинг довкілля та охорону навколишнього середовища;
- засвоїти основні методи моніторингу чинників довкілля та їх впливу на стан здоров'я людей;

- оволодіти загальними методичними підходами до збору, обробки та аналізу отриманої в процесі моніторингу інформації;
- вміти оцінювати ризики та планувати відповідні дії у випадках надзвичайних ситуацій в сфері громадського здоров'я;
- проводити ідентифікацію та аналіз ризиків, пов'язаних з впливом на здоров'я населення детермінант навколишнього середовища (фізичних, радіаційних, хімічних, біологічних та виробничих);
- оволодіти принципами організації відповідних заходів, спрямованих на профілактику здоров'я населення;
- аналізувати показники якості та безпеки питної води централізованого і нецентралізованого водопостачання та води відкритих водойм;
- аналізувати показники якості та безпеки харчових продуктів та сільськогосподарської сировини;
- аналізувати показники якості та безпеки атмосферного повітря, повітря житлових та громадських будівель, повітря робочої зони;
- аналізувати показники санітарного стану ґрунту.
- оцінювати основні демографічні показники, тенденції їх зміни та вплив на стан демографічної ситуації в Україні
- оцінювати тенденції змін епідеміологічних показників провідних інфекційних та неінфекційних захворювань в Україні та світі
- оцінювати вплив соціальних, економічних, індивідуальних детермінант на стан здоров'я населення України, Європейського регіону та світу
- застосовувати основні поняття та концепції епідеміології та статистики при плануванні, проведенні та інтерпретації результатів досліджень

У результаті вивчення дисципліни «Переддипломна практика» студент повинен **знати:**

- етапи організації та проведення статистичних досліджень;
- основні показники здоров'я населення за окремими критеріями;
- оцінку достовірності отриманих результатів статистичного дослідження при проведенні медико-соціальних, клінічних та експериментальних робіт;
- загальні принципи організації оцінки стану навколишнього середовища;
- основи санітарного законодавства про моніторинг довкілля та охорону навколишнього середовища;
- основні методи моніторингу чинників довкілля та їх впливу на стан здоров'я людей;
- загальні методичні підходи до збору, обробки та аналізу отриманої в процесі моніторингу інформації;
- ризики та етапи планування відповідних дій у випадках надзвичайних ситуацій в сфері громадського здоров'я;
- ризики, пов'язані з впливом на здоров'я населення детермінант навколишнього середовища (фізичних, радіаційних, хімічних, біологічних та виробничих);

- принципи організації відповідних заходів, спрямованих на профілактику здоров'я населення;

- показники якості та безпеки питної води централізованого і нецентралізованого водопостачання та води відкритих водойм, якості та безпеки харчових продуктів та сільськогосподарської сировини, атмосферного повітря, повітря житлових та громадських будівель, повітря робочої зони, санітарного стану ґрунту;

- етапи епідеміологічних досліджень;

- епідеміологічну ситуацію щодо окремих інфекційних та неінфекційних захворювань;

- вплив соціальних, економічних, індивідуальних детермінант на стан здоров'я населення.

У результаті вивчення дисципліни «Переддипломна практика» студент повинен **вміти:**

- проводити аналіз та оцінку основних показників здоров'я населення за окремими критеріями;

- проводити оцінку достовірності отриманих результатів статистичного дослідження при проведенні медико-соціальних, клінічних та експериментальних робіт;

- інтерпретувати дані щодо оцінки стану здоров'я населення;

- проводити моніторинг чинників довкілля та аналізувати їх вплив на стан здоров'я людей;

- оцінювати ризики та планувати відповідні дії у випадках надзвичайних ситуацій в сфері громадського здоров'я;

- ідентифікувати та аналізувати ризики, пов'язані з впливом на здоров'я населення детермінант навколишнього середовища (фізичних, радіаційних, хімічних, біологічних та виробничих);

- організовувати відповідні заходи, спрямовані на профілактику здоров'я населення;

- аналізувати показники якості та безпеки питної води централізованого і нецентралізованого водопостачання та води відкритих водойм;

- аналізувати показники якості та безпеки харчових продуктів та сільськогосподарської сировини, атмосферного повітря, повітря житлових та громадських будівель, повітря робочої зони, санітарного стану ґрунту;

- оволодіти етапами епідеміологічних досліджень;

- інтерпретувати дані щодо оцінки стану здоров'я населення;

- проводити аналіз та оцінку епідеміологічної ситуації щодо окремих інфекційних та неінфекційних захворювань;

- проводити аналіз та оцінку впливу соціальних, економічних, індивідуальних детермінант на стан здоров'я населення.

Згідно з вимогами стандарту та освітньо-професійної програми дисципліна забезпечує набуття студентами **компетентностей:**

- *інтегральна:*

Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у сфері громадського здоров'я або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень, застосування наукових теорій та аналітичних методів і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

- *загальні:*

здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

здатність спілкуватися іноземною мовою.

навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

здатність проведення досліджень на відповідному рівні.

здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).

здатність працювати в міжнародному контексті.

здатність приймати обґрунтовані рішення.

здатність розробляти та управляти проектами.

здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

- *спеціальні (фахові):*

здатність оцінювати, інтерпретувати, порівнювати та прогнозувати основні показники громадського здоров'я.

здатність визначати пріоритети і проводити оцінку потреб сфери громадського здоров'я у конкретній ситуації.

здатність розробляти варіанти стратегій, політик та

визначати окремі інтервенції, спрямовані на збереження та зміцнення здоров'я населення, та оцінювати їх ефективність.

здатність аналізувати вплив різних детермінант на здоров'я населення та обґрунтовувати відповідні заходи з їх попередження.

здатність аналізувати стратегії, політики та інтервенції в сфері громадського здоров'я та пропонувати заходи щодо підвищення ефективності використання наявних коштів.

здатність створювати команду для діяльності у сфері громадського здоров'я і забезпечувати її ефективну роботу.

здатність розробляти проекти надання послуг громадського здоров'я та профілактики (первинної, вторинної та третинної) захворювань, промоції здоров'я, та забезпечувати їх реалізацію.

здатність розробляти заходи з адвокації, комунікації та соціальної мобілізації у сфері громадського здоров'я.

здатність використовувати етичні принципи та норми права при плануванні досліджень, збиранні інформації та її використанні.

здатність застосовувати різні методики, стратегії та моделі викладання громадського здоров'я.

здатність застосовувати наукові підходи щодо планування дизайну досліджень, збору даних, розповсюдження та використання результатів наукових досліджень у сфері громадського здоров'я.

здатність здійснювати, презентувати, організовувати наукові дослідження та обирати для цього відповідні дизайни досліджень.

здатність ефективно й компетентно брати участь у різних формах наукової комунікації (конференції, круглі столи, дискусії, наукові публікації) в галузі громадського здоров'я.

3. Програма навчальної дисципліни

Робоча програма навчальної дисципліни «Переддипломна практика» складена відповідно до навчального плану підготовки здобувачів вищої освіти другого (магістерського), відповідних кваліфікацій та спеціальностей у вищих навчальних закладах МОЗ України з урахуванням стандарту вищої освіти другого (магістерського) рівня підготовки здобувачів вищої освіти, затвердженого та введеного в дію наказом Міністерства освіти і науки України від 12.12.2018 р. № 1383.

Відповідно до навчального плану, проходження переддипломної практики передбачено у IV семестрі, коли здобувачем набуті відповідні знання з основних дисциплін: Епідеміологія та медична статистика, Менеджмент громадського здоров'я, Економіка охорони здоров'я, Державна політика та правові засади громадського здоров'я, Зміцнення здоров'я та попередження захворювань (Health Promotion), Основні хронічні неінфекційні захворювання, Соціально значимі інфекційні захворювання.

Практика магістрів громадського здоров'я проводиться в якості помічника спеціалістів в обласних лабораторних центрах, центрах громадського здоров'я.

Дисципліна «Переддипломна практика» сприяє формуванню програмних результатів навчання згідно з Стандартом вищої освіти другого (магістерського) рівня підготовки здобувачів вищої освіти, затвердженого та введеного в дію наказом Міністерства освіти і науки України від 12.12.2018 р. № 1383.

Програма з дисципліни «Переддипломна практика» представлена одним циклом, розділеним на 3 розділи:

Розділ 1. Біостатистика. Статистика здоров'я населення.

Розділ 2. Оцінка стану навколишнього середовища.

Розділ 3. Епідеміологія інфекційних та неінфекційних захворювань.

Практика передбачає самостійне опанування студентами практичними навичками згідно освітньо-професійної програми підготовки фахівців, що контролюється керівниками – викладачами кафедри прикладної медицини та керівниками переддипломної практики від бази.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів дисципліни і тем	Кількість годин			
	Форма навчання (заочна)			
	усього	у тому числі		
		л	конс.	с.р.
1	2	3	4	5
Тема 1. Біостатистика. Статистика здоров'я населення.	100	-	1	99
Тема 2. Оцінка стану навколишнього середовища.	120	-	1	119
Тема 3. Епідеміологія інфекційних та неінфекційних захворювань.	140	-	2	138
Усього годин:	360		4	356

5. Тематичний план самостійної роботи

№ з/п	Тема заняття	К-сть годин
Розділ 1. Біостатистика. Статистика здоров'я населення.		
1.	Планування статистичних досліджень та підготовка даних. Використання програм Epi Info, електронної інтегративної системи моніторингу інфекційних захворювань, медичної інформаційної системи комплексу «Електронне здоров'я».	10
2.	Наглядне представлення даних: побудова графічних презентаційних якостей (гістограма, діаграма розсіювання, діаграма розмаху (графік «ящик з вусами», графіки середніх з помилками, лінійні графіки).	10
3.	Оцінка вірогідності отриманих результатів.	15
4.	Аналіз залежності між факторами.	16
5.	Типові помилки на етапах проведення досліджень.	8
6.	Визначення зовнішніх та внутрішніх факторів ризику виникнення захворювання.	20
7.	Методика розрахунку показників ризиків та їх оцінка.	20
Разом:		99
Розділ 2. Оцінка стану навколишнього середовища.		
1	Основні методи моніторингу чинників довкілля та їх впливу на стан здоров'я людей.	15
2	Загальні методичні підходи до збору, обробки та аналізу отриманої в процесі моніторингу інформації.	18

3	Ризики та планування відповідних дій у випадках надзвичайних ситуацій в сфері громадського здоров'я.	10
4	Ідентифікація та аналіз ризиків, пов'язаних з впливом на здоров'я населення детермінант навколишнього середовища (фізичних, радіаційних, хімічних, біологічних та виробничих).	15
5	Принципи організації заходів, спрямованих на профілактику здоров'я населення.	12
6	Показники якості та безпеки питної води централізованого і нецентралізованого водопостачання та води відкритих водойм.	12
7	Показники санітарного стану ґрунту.	10
8	Показники якості та безпеки харчових продуктів та сільськогосподарської сировини.	14
9	Показники якості та безпеки атмосферного повітря, повітря житлових та громадських будівель, повітря робочої зони.	13
Разом:		119
Розділ 3. Епідеміологія інфекційних та неінфекційних захворювань.		
1.	Етапи епідеміологічних досліджень.	20
2.	Оцінка стану здоров'я населення на основі статистичних даних Центру медичної статистики МОЗ України.	20
3.	Аналіз та оцінка епідеміологічної ситуації щодо найважливіших соціально-значущих та небезпечних інфекційних захворювань.	20
4.	Аналіз та оцінка епідеміологічної ситуації щодо найважливіших соціально-значущих неінфекційних захворювань.	20
5.	Аналіз та оцінка впливу соціальних детермінант на стан здоров'я населення.	20
6.	Аналіз та оцінка впливу економічних детермінант на стан здоров'я населення.	20
7.	Аналіз та оцінка впливу індивідуальних детермінант на стан здоров'я населення.	18
Разом:		138
Всього годин:		356

6. Перелік вмінь та практичних навичок для підсумкового контролю

Розділ 1. Біостатистика. Статистика здоров'я населення

1. Розробити програму та план статистичного дослідження (розробити анкету).
2. Розрахувати необхідну величину вибірки.
3. Розрахувати основні описові характеристики досліджуваних величин (середнє, стандартне відхилення, дисперсія, довірчі інтервали, помилки середнього, медіана), побудувати графіки.
4. Визначити методи (параметричні або непараметричні), які необхідні для проведення оцінки вірогідності результатів дослідження.
5. Провести оцінку достовірності отриманих результатів статистичного дослідження.

6. Розрахувати показник відносного ризику.
7. Розрахувати показник відношення шансів.

Розділ 2. Оцінка стану навколишнього середовища

1. Засвоїти основні методи моніторингу чинників довкілля та їх впливу на стан здоров'я людей.
2. Вміти оцінювати ризики та планувати відповідні дії у випадках надзвичайних ситуацій в сфері громадського здоров'я.
3. Оволодіти принципами організації заходів, спрямованих на профілактику здоров'я населення.
4. Вміти оцінювати показники якості та безпеки питної води централізованого і нецентралізованого водопостачання та води відкритих водойм.
5. Вміти оцінювати показники якості та безпеки харчових продуктів та сільськогосподарської сировини.
6. Вміти оцінювати показники якості та безпеки атмосферного повітря, повітря житлових та громадських будівель, повітря робочої зони.
7. Вміти оцінювати показники санітарного стану ґрунту.

Розділ 3. Епідеміологія інфекційних та неінфекційних захворювань

1. Розробити програму та план епідеміологічного дослідження.
2. Розрахувати основні демографічні показники.
3. Розрахувати основні показники захворюваності.
4. Провести аналіз та визначити основні тенденції щодо захворюваності на найважливіші соціально-значущі та небезпечні інфекційні захворювання.
5. Провести аналіз та визначити основні тенденції щодо захворюваності на найважливіші соціально-значущі неінфекційні захворювання.
6. Провести презентацію досліджень щодо основних детермінант, які чинять вплив на здоров'я у розрізі різних груп населення в Україні, основних тенденцій захворюваності на інфекційні та неінфекційні хвороби.
7. Розробляти заходи з первинної, вторинної та третинної профілактики захворювань.

7. Методи контролю

Послідовність проходження практики визначається згідно розкладу.

Базами виробничої практики є обласні лабораторні центри, центри громадського здоров'я.

Поточний контроль. Одним із видів діяльності студентів та контролю його з боку керівника практики є ведення щоденника переддипломної практики. Щоденник є основним документом на період переддипломної практики, включаючи її захист. Студенти зобов'язані за період практики кожен день записувати в щоденник все, що зроблено протягом дня. У ньому ж, в загальній послідовності відображається

суспільно-корисна робота (випуски санітарних бюлетенів, написання рефератів, проведення бесід в організованих колективах та ін.).

Не менше двох разів на тиждень студент повинен подати щоденник на перевірку керівнику переддипломної практики від кафедри.

Після завершення розділу студент заповнює підсумковий звіт про виконану роботу. Після закінчення переддипломної практики студенту видається характеристика та рецензія на щоденник підписані безпосереднім керівником переддипломної практики та керівником закладу, в якому проходила практика. Характеристика повинна бути завірена печаткою закладу, в якому проходила практика. Наявність заповненого відповідно до форми та завіреного підписом керівника практики щоденника та підсумкового звіту є обов'язковим для допуску студента до підсумкового контролю.

Керівники переддипломної практики аналізують та оцінюють роботу студентів у відповідних закладах (студент не повинен мати пропусків), якість ведення щоденника, якість оволодіння практичними навичками визначеними переліками розділів.

8. Розподіл балів, які отримують студенти

Оцінювання результатів навчання студентів здійснюється за шкалою Університету (0-100, з урахуванням необов'язкових завдань – 120 балів), національною шкалою.

8.1. Схема нарахування балів з дисципліни

Види та зміст обов'язкових завдань	Максимальна оцінка	Примітки
Підготовка до занять	15	
Виконання практичних занять	40	
Виконання та захист індивідуальної навчально-дослідної роботи	20	необов'язкове завдання
Залік	45	
Разом:	100	

Максимальний бал за виконання необов'язкових завдань – 20.

8.2. Умови нарахування балів

Критерії розроблені для переліку базових спеціальних компетенцій.

90 балів та вище виставляють за глибокі знання навчального матеріалу, що міститься в основних і додаткових рекомендованих літературних джерелах, вміння аналізувати явища, які вивчаються, у їхньому взаємозв'язку і розвитку, здатність пропонувати оригінальні рішення, критично оцінювати об'єктивну та суб'єктивну інформацію, здійснювати самооцінку, логічно і послідовно відповідати на поставлені питання, вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання нестандартних практичних задач. **100 балів** можуть бути виставлені за виконання обов'язкових завдань; **120 балів** – за додаткові необов'язкові завдання з тематики дисципліни.

70-89 балів виставляють за міцні знання навчального матеріалу, включаючи розрахунки, аргументовані відповіді на поставлені питання, які можуть містити неточності; за вміння аналізувати отриману інформацію та пропонувати нестандартні рішення, застосовувати теоретичні положення під час розв’язання практичних нестандартних задач, вміння аналізувати явища та пропонувати оригінальні рішення; мають місце окремі помилки.

50-69 балів виставляють за посередні знання навчального матеріалу, його розуміння, вміння застосовувати теоретичні положення під час розв’язання стандартних практичних задач, не завжди аргументовані відповіді; має місце значна кількість недоліків, у тому числі неточні, або мало аргументовані відповіді з порушенням послідовності викладення, за невпевненість під час пояснень теоретичних положень; відповідь задовольняє мінімальному позитивному рівню.

00-49 балів виставляють за відтворення обмеженої частини навчального матеріалу; при цьому – невміння його пояснити та вирішувати стандартні практичні задачі навіть за допомогою викладача; мають місце безсистемні фрагментарні знання навчального матеріалу, або їх відсутність; потребує повторного вивчення матеріалу.

При іншому наборі компетенцій та результатів навчальної дисципліни зміст критеріїв може бути іншим.

З метою полегшення користування комплексом типових критеріїв оцінювання та зменшення можливого суб’єктивізму викладачів рекомендується розробляти критерії оцінювання кожної незалежної змістової частини навчального матеріалу.

8.3. Критерії підсумкового оцінювання

Проміжок за накопичувальною шкалою Університету	Оцінка за чотирибальною національною шкалою
90 та вище	Відмінно
70–89	Добре
50–69	Задовільно
1–49	Незадовільно

9. Методичне забезпечення

1. Робоча програма навчальної дисципліни.
2. Комплекс навчально-методичного забезпечення з дисципліни.
3. Питання для підсумкового контролю з дисципліни.
4. Матеріали дистанційного курсу в системі MOODLE.

10. Зразки питань для проведення підсумкового контролю знань

1. Що передбачає програма статистичного дослідження ?

- A. Визначення методики збору матеріалу
- B. Організаційні елементи роботи
- C. *Основні напрямки та задачі дослідження
- D. Складання макетів таблиць
- E. Складання карти з переліком ознак, які підлягають обліку в процесі дослідження

2. Частина ризику, яка усувається за допомогою втручання, що вивчається, при вивченні лікування та профілактики захворювань називається:

- A. *Ефективністю
- B. Прогнозом
- C. Ризиком
- D. Когортою
- E. Зміщеною вибіркою

3. Метод випадкового віднесення хворого до тієї або іншої досліджуваної групи називається:

- A. Стратифікацією
- B. *Рандомізацією
- C. Плацебо
- D. Стандартизацією
- E. Системним аналізом

4. Який дизайн доцільно застосовувати для досліджень факторів ризику в разі рідкісного захворювання з тривалим продромальним періодом, при нестачі фінансування для проведення проспективного дослідження і коли є невеликий розмір вибірки?

- A. Когортне
- B. Перехресне
- C. *Випадок-контроль
- D. Математичне моделювання
- E. Мета-аналіз

5. До якого етапу розвитку хвороби відноситься продромальний період ?

- A. 1
- B. *2
- C. 3
- D. 45

6. У 2013 р. в Україні було зареєстровано поширеність гіпертонічної хвороби 32 510,1 на 100 000 населення. Назвіть статистичний показник.

- A. *Інтенсивний
- B. Екстенсивний
- C. Показник наочності
- D. Показник співвідношення
- E. Структурний показник

7. Які є групи опитувальників для визначення якості життя?

- A. *Загальні та специфічні
- B. Короткі та авторизовані
- C. Первинні та повторні
- D. Короткі та розширені
- E. Узагальнені

8. Які скринінгові програми потрібно проводити для виявлення раку молочної залози?

- A. *Мамографія
- B. Колоноскопія
- C. PSA-тест
- D. Тонотрія
- E. Езофагогастродуоденоскопія

9. ХСК займають провідне місце серед неінфекційної захворюваності і сприяють виникненню інвалідності та смертності серед працездатного населення. Назвіть фактори ризику розвитку ХСК.

- A. *Гіперхолестеринемія
- B. Понижений артеріальний тиск
- C. Гіповітаміноз
- D. Гіпербілірубінемія
- E. Лейкоцитоз

10. На прийом до сімейного лікаря звернулася жінка віком 43 роки. При проведенні антропометричних вимірювань було визначено індекс маси тіла $28,3 \text{ кг/м}^2$, окружність талії 86 см. Дайте оцінку індексу маси тіла та ризику можливого розвитку серцево- судинної патології.

- A. *Індекс маси тіла свідчить про зайву вагу, ризик можливого розвитку серцево- судинної патології підвищений
- B. Індекс маси тіла свідчить про недостатню вагу, ризик можливого розвитку серцево-судинної патології підвищений
- C. Індекс маси тіла свідчить про недостатню вагу, ризик можливого розвитку серцево-судинної патології високий
- D. Індекс маси тіла свідчить про нормальну масу тіла, ризик можливого розвитку серцево-судинної патології низький
- E. Індекс маси тіла свідчить про зайву вагу, ризик можливого розвитку серцево- судинної патології низький

11. Зона (радіус) забруднення атмосферного повітря залежить, у першу чергу, від:

- A. Рельєфу місцевості, де розташований об'єкт
- B. *Висоти джерел викидів
- C. Температури викидів
- D. Хімічного складу викидів
- E. Швидкості руху повітря

12. Санітарно-захисні зони створюються навколо об'єктів, які є джерелом виділення наступних забруднювачів довкілля, окрім:

- A. шуму;
- B. *запахів;
- C. шкідливих речовин;
- D. електромагнітних хвиль;
- E. іонізуючих випромінювань.

13. Що таке парниковий ефект?

- A. ефект пару в екосистемі;
- B. температурний показник у штучних закритих екосистемах;
- C. зростання температури гідросфери ґрунтового покриву;
- D. *зростання температури атмосфери внаслідок збільшення в ній вмісту парникових газів.
- E. збільшення температури тіла людини.

14. Кислотні дощі формуються:

- A. у районах інтенсивного розвитку сільського господарства;
- B. у районах розвитку гірничодобувної промисловості, будівельних матеріалів та машинобудування;
- C. у районах мегаполісів;
- D. в тропічних лісах
- E. *у районах розвитку металургійної, хімічної та нафтопереробної промисловості.

15. Зони санітарної охорони створюються навколо таких об'єктів як:

- A. *джерела водопостачання;
- B. водоочисної споруди;
- C. пляжу;
- D. рекреаційного об'єкта
- E. житлового будинку.

11. Рекомендована література

Базова

1. Виноград Н.О. General epidemiology_ - Загальна епідеміологія: навчальний посібник К.: ВСВ «Медицина», 2017
2. Ластков Д.О. та інші Основи екології та профілактична медицина: підручник К. : ВСВ “Медицина”, 2017
3. Сердюк А.М., Перцева Т.О. Безпека пацієнтів в Україні: стан і шляхи її покращення: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (м.Дніпро, 6-7 червня 2017 р.)К.: Пріоритети, 2017
4. Мягченко О.П. Безпека життєдіяльності людини та суспільства: навчальний посібник К.: Центр учбової літератури, 2010

5. Ковальова О.М. Основи біоетики та біобезпеки: підручник К.: ВСВ «Медицина», 2016

Допоміжна

1. Інфекційні хвороби: підручник / О.А. Голубовська, М.А. Андрейчин, А.В. Шкурба та ін.; за ред. О.А. Голубовської. – 2-е вид., переробл. і допов. – К.: ВСВ «Медицина», 2018. – 688 с.
2. Інфекційні хвороби: підручник / В.М. Козько, Г.О. Соломенник, К.В. Юрко та ін.; за ред. В.М. Козька. – К.: ВСВ «Медицина», 2019. – 312 с.
3. Социально значимые инфекции: в 2 т. / В.В. Нечаев – СПб.: Спец. лит., 2011. – Т. 2. – 320 с.
4. Громадське здоров'я: підручник для студ. вищих мед. навч. закладів / В.Ф. Москаленко, О.П. Гульчій, Т.С. Грузева, В.М. Лехан та ін. – Вінниця: Нова книга, 2012. – 560 с.
5. Тропічні хвороби: навч. посіб. / В.М. Козько, Г.О. Соломенник, К.В. Юрко. – К.: ВСВ «Медицина», 2019. – 384 с.
6. Андрейчин М. Біотероризм. Медична протидія / М. Андрейчин, В. Копча. – Тернопіль: Укрмедкнига, 2005. – 298 с.
7. Шкарин В.В., Воробьева О.Н. Иммунопрофилактика: учеб. пособие. – Нижний Новгород, 2008. – 178 с.
8. Головацький О.О. Біотероризм: особливості та тактика протидії / О.О. Головацький // Південноукраїнський правничий часопис. – 2016. – № 1. – С. 18–20.
9. Harrison's Principles of Internal Medicine. – 19th Edition // Dan Longo, Anthony Fauci, Dennis Kasper, Stephen Hauser. – McGraw-Hill, 2015.
10. Глобальная программа ВОЗ по борьбе против малярии [Електронний ресурс] / WHO, 2010. – Режим доступу: http://www.who.int/malaria/about_us/ru/index.html

Інформаційні ресурси

1. Всесвітня організація охорони здоров'я – www.who.int
2. Европейская база данных «Здоровье для всех» – www.euro.who.int/ru/home
3. Кохрейнівський центр доказової медицини – www.cebm.net
4. Кохрейнівська бібліотека – www.cochrane.org
5. Національна медична бібліотека США – MEDLINE – www.ncbi.nlm.nih.gov/PubMed
6. Канадський центр доказів в охороні здоров'я – www.cche.net
7. Центр контролю та профілактики захворювань – www.cdc.gov
8. Центр громадського здоров'я МОЗ України – www.phc.org.ua
9. Українська база медико-статистичної інформації «Здоров'я для всіх» – <http://medstat.gov.ua/ukr/news.html?id=203>
10. Журнал British Medical Journal – www.bmj.com
11. Журнал Evidence-Based Medicine – www.evidence-basedmedicine.com